gemeente Terschelling

Raadsvoorstel

Onderwerp: **Keuze privaatrechtelijke entiteit stichting Passantenhaven voor het consolideren van de bestaande Passantenhaven en de gemeentehaven en wijziging juridische inrichting stichting Passantenhaven**

Jaar/nummer: **2024/ 161-O**

In behandeling bij: **Wethouder B. Wassink**

Voorstel

De raad wordt gevraagd te besluiten tot:
1. een keuze voor de stichtingsvorm bij het realiseren van één gezamenlijke havenbeheersorganisatie;
2.concretisering van de keuze voor een stichting door te kiezen voor het omzetten van de bestaande stichting Passantenhaven en de verdere uitwerken/inrichting van de rechtsvorm ‘stichting’ voor het inrichten van één gezamenlijke havenbeheerorganisatie.

Samenvatting

Terschelling kent twee onafhankelijk van elkaar opererende havenorganisaties. De gemeentelijke havendienst en de Stichting Passantenhaven. Deze situatie is ontstaan toen de huidige gemeentehaven nog eigendom van het Rijk was en de gemeente behoefte had aan een ‘eigen’ haven voor de recreatievaart.

Die situatie is intussen veranderd. De gemeente heeft het eigendom van de haven overgenomen van Rijkswaterstaat en een eigen havendienst ingesteld. Om een goed bestuur te voeren, besloot het college op 20 juli 2021 na overleg met het bestuur van de stichting Passantenhaven om de twee havens samen te voegen tot één nieuwe havenorganisatie.

Op 07 mei 2024 hebben wij als college een besluit genomen over de keuze voor de entiteit Stichting met de optie voor de keuze voor de bestaande stichting Passantenhaven of de oprichting/installatie van een nieuwe stichting.
Wij zijn van plan de gemeentelijke havendienst en de stichting Passantenhaven onder te brengen in de bestaande stichting Passantenhaven en de juridische inrichting (statuten, governance etc.) aan te passen naar de gewenste invulling.
De keuze voor het herinrichten van de stichting passantenhaven voor het nieuwe havenbedrijf is in een aantal opzichten praktischer/eenvoudiger (handhaven bestaande bankrelatie/rekening en relaties met leveranciers, nutsvoorzieningen, ICT etc.) en voorkomt het (vermeende) risico van een heffing van belasting (goodwill afrekening) door de Belastingdienst. Daarnaast wordt het herinrichten van de Passantenhaven als minder ‘ingrijpend’’ en ‘logischer’ ervaren door de medewerkers/bestuur van de stichting Passantenhaven. Dit geeft minder risico’s t.a.v. de samenvoeging en continuïteit.
Om een goede governance te borgen zal ook een Raad van Toezicht worden geïnstalleerd.

Dit proces willen wij in 2024 afronden. De raad wordt gevraagd in te stemmen met keuze voor de bestaande stichting passantenhaven en de verdere uitwerken/inrichting.

Toelichting

Het bestuur van de stichting passantenhaven wordt nu gevormd door een vertegenwoordiging vanuit de watersportvereniging en de gemeente. De havenwethouder vertegenwoordigt de gemeente. De gemeente is naast medebestuurder van de passantenhaven ook pachtgever. De passantenhaven is pachter. De positie van de wethouder in het bestuur van de passantenhaven zorgt in voorkomende gevallen voor een dubbele pettenprobleem. Wij hebben besloten dat in verband met goed bestuur (good governance) de positie van de gemeente in het stichtingsbestuur moet veranderen.
Zo geeft het pettenprobleem niet alleen aanleiding om de rol van de gemeente in de stichting passantenhaven te heroverwegen, maar ook om het eigendom en organisatie van de gehele haven nader te beschouwen. Timing van het havenprogramma en de plannen van de passantenhaven vormen ook aanleiding en urgentie tot consolidatie van beide havens tot een nieuwe havenorganisatie.

Historie

Besluit O-138 van 20 juli 2021: ons college heeft besloten tot consolidatie van de gemeentehaven en de passantenhaven langs de weg van het oprichten van een nieuwe entiteit en daarbij de raad te consulteren.
Daarnaast kent ook het coalitieakkoord de opdracht van de raad aan ons college de consolidatie van het havenbedrijf naar één organisatie voortvarend aan te pakken.
Op 07 mei 2024 hebben wij een besluit genomen over de keuze voor de entiteit Stichting met de optie voor de keuze voor de bestaande stichting Passantenhaven of de oprichting/installatie van een nieuwe stichting. De behandeling hiervan in de raad, is in de raadscommissie van 5 juni 2024 aangehouden en zal via dit raadsvoorstel op 2 oktober in de raad worden behandeld.
Wij zijn van plan de gemeentelijke havendienst en de stichting Passantenhaven onder te brengen in de bestaande stichting Passantenhaven en de juridische inrichting (statuten, governance etc.) aan te passen naar de door ons gewenste invulling.

De raad wordt gevraagd in te stemmen met de keuze voor de bestaande stichting Passantenhaven en met de verdere uitwerken/aanpassing inrichting.

Juridische gevolgen/fatale termijnen/handhaving

Uit het onderzoeksrapport van Stig, ‘Passantenhaven en gemeentehaven Terschelling’ blijkt dat niet alleen consolidatie, maar ook verzelfstandiging een verdedigbare keuze is. Een kleine organisatie kan in een relatief kleine haven efficiënter opereren dan de huidige situatie met twee organisaties. Bij dat onderzoeksproces is het bestuur van de stichting passantenhaven nauw betrokken geweest en heeft ze het rapport omarmd.

Voor- en nadelen

De gekozen entiteit heeft voor- en nadelen.

Voordelen:

- Besparing in de geconsolideerde begroting op het gebied van operationele en management kosten;
- Besparing op het gebied van P&O, verzekering, facilitaire zaken, automatisering, accountancy etc.;
- Verbetering in de exploitatie van de gezamenlijke havens door verbeterde besluitvorming, gezamenlijke planvorming, eensluidend beleid;
- Gezamenlijke kadeplanning (delen van capaciteit / peak shaving);
- Gezamenlijke planvorming (investering in infra, besteding aan ondersteunende voorzieningen);
- Betere zichtbaarheid en communicatie door het creëren van één gezicht;
- Hogere slagkracht in de operationele aansturing (versus gemeentelijke invulling);
- Oplossen belangenverstrengeling (oplossen pettenproblematiek);
- Geactualiseerde governance en beheersovereenkomst etc.

Nadelen:
- De inrichting en overdracht brengen kosten en inspanning met zich mee;
- De consolidatie vraagt overdracht van de twee gemeentemedewerkers naar het nieuwe havenbedrijf/stichting Passantenhaven;
- De keuze voor de nieuwe havenorganisatie vraagt aanpassing van de bestaande stichting Passantenhaven en aanpassing van de verantwoordelijkheid van de teamleider Techniek.

Voor de volledige argumentatie wijzen wij naar de volgende adviezen/rapporten:

- Advies ‘keuze entiteit van geconsolideerde havens’ t.b.v. de stuurgroep Consolidatie havens (versie 13-02-2024)
- Raadsvoorstel ‘Op te richten privaatrechtelijk entiteit voor het consolideren van de bestaande passantenhaven en de gemeente haven’ (raadsvergadering 05-06-2024)
- Advies ‘inrichting Stichting geconsolideerde havens’ t.b.v. het College B&W (versie 02-07-2024)
- Matrix verschillen tussen entiteiten voor consolidatie haven versie 09-02-2024.

Juridische gevolgen
Voor de gewijzigde inrichting van de stichting Passantenhaven zullen meerdere stappen genomen moeten worden.

Op basis van de bepalingen in de bestaande/geldende statuten zullen wijzigingen van die statuten t.z.t. ter goedkeuring aan de raad worden voorgelegd.

Belang voor toerisme/samenleving/economie

- Een betere capaciteitsplanning (benutting van meerdere bassins en één kadeplanning voor de gehele haven) faciliteert passenten en klanten van de gemeentehaven;
- Betere zichtbaarheid en herkenbaarheid van de havenexploitant verhoogt de aantrekkelijkheid van de haven;
- Een geconsolideerd havenbedrijf geniet schaalvoordelen en heeft daarmee betere mogelijkheden om zich te richten op haar kerntaken alsmede het streven naar een aanvullend dienstenpakket;
- Harmonisering van exploitatie en administratie kan tot besparingen leiden hetgeen de aantrekkelijkheid van de haven voor het toerisme en daarmee de lokale economie ten goede komt.

Financiële/personele/organisatorische gevolgen

Financiële gevolgen

Indien twee organisaties geconsolideerd worden, bestaat de neiging om eerst naar de direct zichtbare gevolgen te kijken voor kostenbesparing. Daarbij kan worden gedacht aan gemeenschappelijke huisvesting, het hanteren van één in plaats van twee systemen voor automatisering, administratie, verzekeringen en alle andere denkbare bedrijfskosten. Desondanks zijn dit niet de belangrijkste argumenten voor een consolidatie. Verwacht wordt dat centrale sturing, het ontwikkelen en implementeren van één beleid en het benutten van de mogelijkheden van de gehele haven op termijn de belangrijkste effecten hebben op het functioneren van de haven en daarmee ook op financiële bedrijfsvoering. Ontwikkelingen op het eiland worden gedreven door recreatie. Consolideren leidt tot mogelijkheden voor het strategisch samenbrengen van vraag (recreatie) en aanbod (intensivering van ruimte in de gehele haven).

Met een grotere algehele capaciteit in de haven, bedoeld voor recreanten (bruine vloot, eilanders of recreatievaartuigen), bestaan meer mogelijkheden om de vraag uit de markt te accommoderen, om het gebruik over de verschillende bassins te optimaliseren en zodoende het totale gebruik te intensiveren. Een bewuster meten van en sturen op kostendekking en winstgevendheid van havengebruikers creëert hetzij meer opbrengst hetzij meer capaciteit in de haven. Het accommoderen van groei (hoe beperkt ook) wordt dan ook mogelijk. Bij verder intensiveren wordt het gebruik van alle bassins betrokken. Intensiveren van infrastructuur (kades en steigers) is één aspect, intensiveren van het gebruik (kadeplanning, evenementen etc.) vraagt voortdurend om een integrale benadering en dus een consolidatie. Op basis van de huidige inzichten t.a.v. de activiteiten van de geconsolideerde haven, is er geen sprake van ongeoorloofd staatsteun ingeval van een structurele aanvulling van tekorten bij het nieuwe havenbedrijf/de stichting Passantenhaven.

Financiële gevolgen implementatie

- het opstellen van twee afzonderlijke en voorts één geconsolideerde havenbegroting;
- besparing aan gemeentelijke zijde als gevolg van verzelfstandiging (uitbesteding van diensten, activiteiten en verantwoordelijkheden);
- defiscaliseren havengelden (havengelden worden nu bij de gemeente geïnd op basis van een fiscale grondslag, een private entiteit kan dat niet. Daarom wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd om er voor te zorgen dat er geen extra kosten ontstaan);
- Zoals aangegeven in de memo van 5 maart 2024 is een iets langere looptijd voor het project uitgetrokken. Daarom hebben wij besloten € 25.000,- extra beschikbaar te stellen, zodat het totaal op € 125.000,- komt.

Personele gevolgen

- de personele organisatie van de gemeentelijke haven worden overgedragen aan entiteit Passantenhaven; de bestaande dienstverbanden en de daarvoor resterende termijnen worden daarbij zoveel mogelijk gerespecteerd;
- arbeidsvoorwaarden dienen ten minste vergelijkbaar te zijn aan de huidige situatie, indien nodig volgt een sociaal plan.

Communicatie/interactiviteit

Betrokken partijen en personen worden betrokken bij de inrichting van de gekozen entiteit in een adviserende rol en deelname in werkgroepen, projectgroep en stuurgroep. De gemeente leidt dit proces en is verantwoordelijk voor verdere besluitvorming en communicatie.

Ter inzage liggende stukken

1. Onderzoeksrapport van Stig, 12-03-2021;
2. Collegebesluit van 20 juli 2021(138-O) inzake ‘Consolidatie havens’;
3. Advies ‘Keuze entiteit van geconsolideerde havens’ t.b.v. de stuurgroep consolidatie havens (versie 26-04-2024);
4. Matrix verschillen tussen entiteiten voor consolidatie haven versie 09-02-2024;
5. Advies ‘inrichting Stichting geconsolideerde havens’ t.b.v. het College B&W (versie 02-07-2024).

Datum behandeling in B&W + ondertekening

Terschelling, 20 augustus 2024
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

H.M. de Jong,	mr. R.S. Cazemier,
secretaris/directeur	wnd. burgemeester